

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/82/2021
Identifikačné číslo spisu:	1516201920
Dátum vydania rozhodnutia:	28.03.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1516201920.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Petra Melichera a sudcov JUDr. Martina Vladíka a JUDr. Eriky Šobichovej, v spore žalobkyne: X. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom Ž. XXXX/X, B., zastúpená: Advokátska kancelária LawService, s.r.o., so sídlom Stráž 223, Zvolen, IČO: 36 861 723, proti žalovanej: O. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XXX/XXX, E., zastúpená: JUDr. Peter Havlík advokátska kancelária s.r.o., so sídlom Damborského 13, Nitra, IČO: 50 361 864, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 8Co/106/2019 zo 3. apríla 2020, vo veci vedenej na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 18C/107/2016, takto

rozhodol:

Dovolenie zamietá.

Žalovanej priznáva nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 10. októbra 2018 č. k. 18C/107/2016-123 zamietol žalobu žalobkyne a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa domáhala určenia výlučného vlastníka nehnuteľností nachádzajúcich sa v kat. úz. E., obec E., okres Nitra, zapísaných Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor na LV č. XXXX, parcely registra "C" evidované na mape určeného operátu, ako parc. č. 2791 - orná pôda o výmere 1.346 m² (ďalej len „nehnuteľnosti“) a po pripustení zmeny žaloby sa domáhala určenia, že bola výlučnou vlastníčkou pozemku registra "C" v kat. úz. E., obec E., okres Nitra s parc. č. 2791/1, ostatné plochy o výmere 1 230 m² a parc. č. 2279/2, ostatné plochy o výmere 116 m², ku dňu ich vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení z 18. augusta 2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU- NR- OVB2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy z 10. októbra 2016, č. 24929/2016/B624-SV/64203/To. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie právne odôvodnil ustanoveniami § 137 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), § 48 ods. 1, § 126 ods. 1, § 133 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 6 ods. 6 zákona č. 258/2015 Z.z. o

vyvlastňovaní pozemkov a stavieb a o nútenom obmedzení vlastníckeho práva k nim a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vecne tým, že dňa 9. júla 2015 bola medzi žalobkyňou ako kupujúcou a žalovanou ako predávajúcou uzatvorená kúpna zmluva, predmetom ktorej bol prevod predmetných nehnuteľností. Návrh na vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam bol Okresnému úradu Nitra, katastrálnemu odboru, doručený 10. júla 2015. Žalovaná od kúpnej zmluvy odstúpila. Ďalej mal za preukázané, že dňa 09.07.2015 bola uzatvorená kúpna zmluva medzi žalovanou a spoločnosťou MH Invest s.r.o., ktorý bol ako vlastníč zapísaný do katastra nehnuteľností (kúpna zmluva č. 30203/4672/2015/Lužianky/007/3461). Konanie o povolení vkladu vlastníckeho práva na základe uvedenej kúpnej zmluvy bolo vedené pod č. V-1090/2016. Dňa 18.8.2016 Okresný úrad Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky vydal Rozhodnutie o vyvlastnení na základe návrhu spoločnosti MH Invest s.r.o., pričom účelom návrhu bolo vyvlastnenie vlastníckeho práva k pozemkom evidovaných na LV číslo 3933 kat. úz. Lužianky, pre "Výbudovanie strategického parku", kat. úz. F.Á., I., L., E., I., Č.. Predmetom vyvlastnenia bola i parc. č.2791/1 a parc. č. 2791/2 ost. plocha. Dňa 10.10.2016 bolo vydané rozhodnutie Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktorým bolo zamietnuté odvolanie žalobkyne proti predmetnému rozhodnutiu. Ako vyplýva z čiastočného výpisu z listu vlastníctva č.XXXX vlastníkom parcely č.2791/1 o výmere 1230 m², ostatné plochy a parc.č. 2791/2 o výmere 116 m², ostatné plochy je spoločnosť MH Invest, s.r.o. Náhrada za vyvlastnenie, vrátane náhrady za vyvlastnenie pozemku, mala byť v zmysle rozhodnutia uložená do úschovy na Okresnom súde Nitra. Uznesením č. k. č.k. 18C/107/2016-72, zo dňa 18.07.2017 pripustil zmenu žaloby tak, aby súd určil, že žalobkyňa bola výlučnou vlastníčkou pozemku registra "C" v katastrálnom území E., obec E., okres Nitra s parcelným číslom 2791/1 o výmere 1 230 m², ostatné plochy a pozemku registra "C" s parcelným číslom 2791/2 o výmere 116 m², ostatné plochy ku dňu jeho vyvlastnenia na základe rozhodnutia o vyvlastnení zo dňa 18.08.2016 Okresného úradu Nitra, odbor výstavby a bytovej politiky, č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 v spojení s rozhodnutím Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, odbor štátnej stavebnej správy zo dňa 10.10.2016, č. 24929/2016/B624-SV/64203/To.

Súd prvej inštancie skonštatoval, že žalobkyňa nemala naliehavý právny záujem na podanej žalobe, nemala naliehavý právny záujem na určení, že bola vlastníkom nehnuteľností ku dňu ich vyvlastnenia a to z dôvodu, že nadobudnutie vlastníctva vyvlastnením je osobitný druh nadobudnutia vlastníctva, ktoré nie je odvodené od práv právneho predchodcu, jedná sa o originárne nadobudnutie vlastníckeho práva. Aktuálny evidovaný vlastníč nehnuteľnosti nebol právnym nástupcom žalovanej. Ani z dôvodu uplatňovania si náhrady za vyvlastnenie žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na podanej žalobe, pretože žalovaná mala vyplatenú kúpnu cenu a úschova náhrady za vyvlastnenie sa týkala vzťahu medzi spoločnosťami MH Invest, s. r. o. a MH Invest II, s. r. o. Zdôraznil, že aj keby bola žalobkyňa v konaní úspešná, neprinieslo by to žiadnu zmenu v právnom postavení sporových strán, nakoľko došlo k vyvlastneniu nehnuteľností. Dodal, že žalovaná nie je ani pasívne legitimovaná, pretože v čase vyvlastnenia nebola vlastníčkou predmetnej nehnuteľnosti. Zamietnutie návrhov na doplnenie dokazovania odôvodnil tým, že tieto považoval za nadbytočné a za neurčité a irelevantné. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, pretože vo veci mala plný úspech, pričom dôvody hodné osobitného zreteľa s poukazom na ustanovenie § 257 CSP nezistil u strán sporu a ani v okolnostiach veci.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 23. apríla 2020 č. k. 8Co/106/2019-181 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej priznal náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100 %. Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie uvedenými v napadnutom rozsudku. S poukazom na ustanovenia § 137 písm. c/, § 228 ods. 2, a § 387 ods. 1 CSP konštatoval, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zodpovedá požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Učinené zistenia súdu prvej inštancie majú vecné i logické zakotvenie vo vykonaných dôkazoch a prijaté skutkové a právne závery sú odôvodnené zrozumiteľne a v súlade s ustálenou súdnou praxou, pri súčasnom zohľadnení ochrany subjektívneho práva oboch sporových strán, ich rovnosti v uplatnení práv, ochrany ich oprávnenej dôvery v právo, ako i predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Odvolací súd sa stotožnil s dôvodmi súdu prvej inštancie uvedenými v napadnutom rozsudku (§ 387 ods. 2 CSP) a zopakoval, že súd prvej inštancie skúmal naliehavý právny záujem na podanej žalobe v zmysle § 137

písm. c/ CSP s tým, že naliehavý právny záujem nie je daný a žalobu žalobkyne zamietol. S ohľadom na skutočnosť, že žalobkyňa prioritne spochybňovala tento záver prvoinštančného súdu v odvolaní, bolo potrebné ako zásadnú vyriešiť otázku (ne)existencie naliehavého právneho záujmu na žalobou požadovanom určení. Bližšie rozviedol úvahu, že posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie práva, ktoré je touto neistotou ohrozené. Záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobkyne preto predpokladá posúdenie, či podaná určovací žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva, a či snád' spornosť neodstraňuje, a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Ak žalobkyňa neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ňou požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby; pokiaľ súd dospeje k záveru, že tá-ktorá určovací žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci. Určovací žaloba nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu či tu je (nie je) právo. Na margo prejednávanej veci odvolací súd poznamenal, že žalobkyňa pôvodnú žalobu na určenie vlastníckeho práva odôvodňovala neplatnosťou odstúpenia od kúpnej zmluvy žalovanou. Po pripustení zmeny žaloby naliehavý právny záujem odôvodňovala rozhodnutím o vyvlastnení pozemku a jej nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Odvolací súd vyslovil presvedčenie, že naliehavý právny záujem na žalobkyňou požadovanom určení nie je daný, pretože žalobkyňou požadované určenie by nemalo vplyv na zmenu aktuálne zapísaného vlastníka predmetných nehnuteľností, pretože žalobkyňa sa tohto určenia nedomáhala a žiadala určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. Aktuálne evidovaný vlastník nehnuteľnosti nadobudol vyvlastnením v zmysle zákona č. 282/2015 Z.z. a nie je právnym nástupcom žalovanej. Teda samotný petit žaloby sa neviaže na odstránenie konkrétnej spornosti žalobkyňou uplatňovaného práva. Odvolací súd vychádzal z toho, že žalobkyňa žalobu podala z dôvodu vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok. Odvolací súd mal zo svojej rozhodovacej činnosti vedomosť, že uznesením Okresného súdu Nitra z 26. marca 2019 č. k. 12 U 4/2016-53, súd rozhodol o prijatí zložiteľa spoločnosti MH Invest s. r. o., IČO: 36 724 530 pre príjemcu MH Invest II, s. r. o., IČO: 50 021 150 do úschovy sumu 1 682 830,92 eura. Teda zložiteľ zložil zálohu v prospech konkrétneho príjemcu. Žalobkyňa v priebehu konania predložila súdu rozhodnutie o vyvlastnení v prospech spoločnosti MH Invest, s. r. o., z ktorého vyplývalo, že za vyvlastnené pozemky patrí spoločnosti MH Invest II, s. r. o. náhrada podľa ustanovenia § 4 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z.z. Krajský súd ďalej ozrejmil, že konanie o úschovách je upravené v siedmej hlave zákona č. 161/2015 Z.z. (ďalej len „CMP“), konania vo veciach notárskych úschov, v ustanovení § 359 CMP sú upravené súdne úschovy, u ktorých sa postupuje rovnako ako pri notárskych úschovách. Ustanovenie § 335 a nasl. CMP upravuje konanie o námietkach proti vydaniu predmetu notárskej úschovy, zloženej na účely splnenia záväzku s tým, že sa jedná sa o samostatnú časť konania, v ktorej súd nariaďuje pojednávanie za účelom zistenia oprávnenej osoby na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje. Z uvedeného pre odvolací súd vyplynulo, že žalobkyňa sa môže domáhať nároku na vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok v konaní o úschovách. Ďalšími dôvodmi zamietnutia žaloby sa nezaoberal a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1, ods. 2 CSP potvrdil. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Namietala, že súdy jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP) a zároveň, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Záver súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu považovala za arbitrárny. Odvolaciemu súdu vytýkala, že poukázal na všeobecne formulované závery judikatúry, avšak bez akejkoľvek skutkovej spojitosti s posudzovaným prípadom. Poukázala na ustanovenia § 359 a § 335 a nasl. CMP, avšak bez toho, aby vytvorili procesný priestor pre strany sporu, aby sa mohli k takýmto ustanoveniam vyjadriť. Nesprávny procesný postup súdu mal spočívať v nedostatku riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia vyrovňavajúceho sa so

všetkými podstatnými a relevantnými argumentmi; v nesprávnom posúdení o nedostatku naliehavého právneho záujmu; a v nevytvorení procesného priestoru na vyjadrenie k ustanoveniam CMP, keďže odvolací súd posudzoval vec podľa iných ustanovení ako súd prvej inštancie. Rozhodnutie odvolacieho súdu žalobkyňa považovala za zjavne neodôvodnené, arbitrárne, keď odôvodnenie neoprel o zákon, ale o ľubovôľu súdu. Vo veci posúdenia otázky pasívnej legítimácie žalovanej bolo nutné sa vysporiadať so skutkovou situáciou, že ak je v katastri zapísaná poznámka o prebiehajúcom konaní v zmysle ustanovenia § 228 ods. 2 CSP, ktoré rozširuje právnu záväznosť aj na ďalšie subjekty, pretože hlavným argumentom pre označenie subjektov zapísaných v katastri je skutočnosť, aby rozhodnutie voči nim bolo záväzné. Zároveň namietala nesprávne právne posúdenie veci tým, že vymedzil právnu otázku, či naliehavý právny záujem nenahrádza pasívnu vecnú legítimáciu ak existuje naliehavý právny záujem proti označenému žalovanému. Nastolenú otázku považovala za zásadnú z dôvodu odstránenia stavu právnej neistoty v právnych vzťahoch. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolateľ žiadal rozsudok odvolacieho súdu zrušiť v celom rozsahu a súčasne v zmysle § 444 ods. 2 CSP navrhol odloženie právoplatnosti dovolaním napadnutého rozsudku.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu vyjadrila svojim podaním z 8.10.2020, pričom námietky žalobkyne považovala za nedôvodné a navrhla dovolanie zamietnuť a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, ale nedôvodné.

6. Posúdením návrhu dovolateľa o odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia najvyšší súd nezistil splnenie podmienok pre vyhovieť návrhu v zmysle ustanovenia § 444 ods. 2 CSP, a preto v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 420 písm. f/ CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k

vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

12. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný tak, ako sú obsahovo vymedzené v podanom dovolaní.

13. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

15. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (sp. zn. II. ÚS 559/2018, sp. zn. III. ÚS 47/2019, sp. zn. 4Cdo/140/2019 alebo sp. zn. 4Cdo/120/2019).

16. Dovolaťka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietala arbitrárny, nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, bez akéhokoľvek posúdenia skutkových okolností, ako aj zjavné neodôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

17. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v tom-ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces. Pri posudzovaní namietaného nesprávneho procesného postupu, ktorý spočíva v tom, že strane bolo znemožnené uskutočňovať jej patriace procesné práva, je nevyhnutné posudzovať intenzitu zásahu do práva na spravodlivý proces a jednotlivé konkrétne porušenia procesných práv je potrebné hodnotiť v kontexte celého súdneho konania, v kontexte dopadu na ďalšie procesné postupy súdu a možnosti strany namietat alebo zvrátiť nesprávny postup súdu. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (sp. zn. II. ÚS 78/05). Ako vyplýva aj z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (sp. zn. I. ÚS 188/06).

18. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06).

19. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spĺňa náležitosti odôvodnenia rozhodnutia (§ 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP), a preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľné, neodôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj

úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutí súdov (oboch) nižších inštancií je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzali, keď dospeli k záveru o nedôvodnosti uplatneného nároku žalobkyne (po pripustení zmeny žaloby) na určenie, že žalobkyňa bola výlučným vlastníkom pozemkov registra "C" v kat. úz. E., obec E., okres Nitra s parc. č. 2791/1, ostatné plochy o výmere 1 230 m² a parc. č. 2279/2, ostatné plochy o výmere 116 m², ku dňu ich vyvlastnenia. Súd prvej inštancie náležite objasnil, z akého dôvodu žalobkyňa nemala naliehavý právny záujem na určení, že bola vlastníkom nehnuteľností ku dňu ich vyvlastnenia. Žalobkyňa pritom nemala naliehavý právny záujem na podaní žaloby ani z dôvodu uplatňovania si náhrady za vyvlastnenie, pretože žalovaná mala vyplatenú kúpnu cenu a úschova náhrady za vyvlastnenie sa týka vzťahu medzi spoločnosťami MH Invest, s. r. o. a MH Invest II, s. r. o. Okresný súd pripomenul, že aj keby bola žalobkyňa v konaní úspešná, neprinieslo by to žiadnu zmenu v právnom postavení sporových strán, vzhľadom na to, že došlo k vyvlastneniu nehnuteľností a doplnil, že žalovaná nebola v konaní ani pasívne legitimovaná, pretože v čase vyvlastnenia nebola vlastníčkou predmetnej nehnuteľnosti. Odvolací súd považoval uvedené závery súdu prvej inštancie za právne správne a uzavrel, že naliehavý právny záujem na žalobkyňou požadovanom určení nebol daný, pretože žalobkyňou požadované určenie by nemalo vplyv na zmenu aktuálne zapísaného vlastníka predmetných nehnuteľností, pretože žalobkyňa sa tohto určenia nedomáhala a žiadala určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. Aktuálne evidovaný vlastník nadobudol nehnuteľnosti vyvlastnením v zmysle zákona č. 282/2015 Z.z. a nebol právnym nástupcom žalovanej. Žalobkyňa v priebehu konania predložila súdu rozhodnutie o vyvlastnení v prospech spoločnosti MH Invest, s. r. o., z ktorého vyplýva, že za vyvlastnené pozemky patrí spoločnosti MH Invest II, s. r. o. náhrada podľa ustanovenia § 4 ods. 3 zákona č. 282/2015 Z.z. Krajský súd ďalej náležite vyložil, že konanie o úschovách je upravené v siedmej hlave CMP, konania vo veciach notárskych úschov, v ustanovení § 359 CMP sú upravené súdne úschovy, u ktorých sa postupuje rovnako ako pri notárskych úschovách. Ustanovenie § 335 a nasl. CMP upravuje konanie o námietkach proti vydaniu predmetu notárskej úschovy, zloženej na účely splnenia záväzku s tým, že sa jedná sa o samostatnú časť konania, v ktorej súd nariaďuje pojednávanie za účelom zistenia oprávnenej osoby na vydanie predmetu úschovy, ak si jej vyplatenie uplatňuje. Z uvedeného pre odvolací súd vyplynulo, že žalobkyňa sa môže domáhať nároku na vyplatenia náhrady za vyvlastnený pozemok v konaní o úschovách.

20. So zreteľom na uvedené možno konštatovať, že odvolací súd pri hodnotení skutkových zistení a skutkových záverov neopomenul vziať do úvahy žiadnu z namietaných skutočností, či skutočností, ktoré v konaní vyšli najavo, a je zrejmé, ako a z akých dôvodov meritórne vo veci samej rozhodol. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) spĺňa požiadavky zákonného ustanovenia § 393 CSP týkajúceho sa náležitostí odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

21. Keďže dovolací súd dospel k záveru, že žalobkyňa neopodstatnene namieta, že jej odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ CSP), pristúpil k posúdeniu dovolania žalobkyne aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia

veci odvolacím súdom.

22. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré nie sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Táto otázka má byť vymedzená tak, aby odpoveď na ňu priniesla vyriešenie právneho problému, a zároveň aby jej právne posúdenie odvolacím súdom prinieslo všeobecné riešenie tej istej typovej právnej situácie.

23. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, dovolateľ namietal nesprávne právne posúdenie nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovanej v spore, ako aj posúdenie (ne)existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe. Bolo potrebné sa vysporiadať s takou skutkovou situáciou, ak je v katastri zapísaná poznámka o prebiehajúcom konaní v zmysle § 228 ods. 2 CSP, ktoré rozširuje právnu záväznosť aj na ďalšie subjekty, pretože hlavným argumentom pre označenie subjektov zapísaných v katastri je tá skutočnosť, aby bolo rozhodnutie voči ním záväzné. Podľa názoru žalobkyne dosiaľ nebola riešená ani otázka, či „naliehavý právny záujem nenahrádza (chýbajúcu) pasívnu vecnú legitímáciu, ak existuje naliehavý právny záujem proti označenému žalovanému“.

24. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením dovolacieho dôvodu a právnou otázkou, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti riešenia (§ 421) táto otázka spadá. Takéto riešenie významovo nespadá pod vymedzenie dovolacieho dôvodu (§ 432 ods. 2 CSP).

25. Vo vzťahu k ustanoveniu § 228 ods. 2 CSP je dovolací súd toho názoru, že poznámka o prebiehajúcom konaní síce pôsobí aj voči neskorším nadobúdateľom nehnuteľnosti a prioritne má upozorňovať na to, že v prebiehajúcom konaní môže byť určené vlastnícke právo osoby, ktorá si dala poznámku zapísať a prípadné pozitívne rozhodnutie sa bude vzťahovať aj na neskorších vlastníkov; v tomto konaní však žalobkyňa nežiada dosiahnutie zápisu jej osoby do katastra nehnuteľností ako vlastníka, ale po pripustení zmeny žaloby naliehavý právny záujem odôvodňovala rozhodnutím o vyvlastnení pozemku a jej nároku na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie. Platí pritom, že poznámka má význam iba vtedy, ak dôjde na základe rozhodnutia k zápisu nového vlastníka do katastra nehnuteľností. Za predpokladu, že žalobkyňa nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem, potom podľa ustálenej judikatúry nie je potrebné sa ani vecou samou zaoberať.

26. Dovolací súd na základe ním vykonaného prieskumu v databáze rozhodnutí najvyššieho súdu („iura novit curia“ I. ÚS 51/2020, III. ÚS 289/2017) zistil, že dovolateľkou nastolená otázka ohľadne vzájomného vzťahu naliehavého právneho záujmu a vecnej legitímácie dovolacím súdom už riešená bola v mnohých rozhodnutiach. Súdna prax sa ustálila jednoznačne v názore, že naliehavý právny záujem a vecná legitímácia sú úzko prepojené, ale zároveň sa jedná o dve rôzne podmienky úspešnosti určovacích žalôb.

27. Podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby je právny záujem na požadovanom určení, na skúmaní ktorého súdy nižších inštancií založili svoje rozhodnutie. Právny záujem procesnej prípustnosti určovacej žaloby musí byť naliehavý. Žalobkyňa má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je, alebo nie je vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť (R 17/1972).

28. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodný (účinný a správne zvolený) procesný nástroj ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť

odstránenie spornosti práva. Procesná povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu je naliehavý právny záujem na určení právneho vzťahu alebo práva, zaťažuje toho, kto sa tohto určenia domáha (žalobcu). Pokiaľ chce žalobkyňa osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti vedúce k sporu medzi stranami a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý rieši (odstraňuje neistotu vzťahu sporových strán alebo vytvára pevný základ pre jeho usporiadanie). Rešpektujúc zásadu hospodárnosti konania sa súd musí zaoberať otázkou existencie naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe už po začatí konania, pričom naliehavý právny záujem na požadovanom určení musí byť daný aj v čase rozhodovania (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/264/2007, 5Cdo/31/2011, 4Cdo/111/2008).

29. Naliehavý právny záujem nie je daný, ak sa petit žaloby, jej skutkové tvrdenia a právne hodnotenie neviažu na odstránenie konkrétnej spornosti žalobcom uplatneného práva (R 22/2017).

30. Vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva. Vecne legitimovaným je ten, kto je subjektom hmotnoprávneho vzťahu, o ktorom sa v procese rozhoduje. Všeobecne možno uviesť, že vecnou legitímáciou treba rozumieť stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jeden účastník občianskeho súdneho konania (navrhovateľ) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide (je aktívne vecne legitimovaný) a účastník na opačnej procesnej strane (odporca) je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (je pasívne vecne legitimovaný). V konaní o určení, či tu právny vzťah alebo právo, je či nie je, má vecnú legitímáciu ten, kto je účastníkom právneho vzťahu alebo práva, o ktoré v konaní ide, alebo ten, koho právnej sféry sa sporný právny vzťah alebo spoločné právo týka. Vecnú legitímáciu v konaní o určení, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, nemajú výlučne len tí, ktorí sú účastníkmi sporného vzťahu alebo práva; prípustné je tiež určenie právneho vzťahu alebo práva, ktorých sa navrhovateľ z hľadiska hmotného práva nezúčastnil, ak sa takto právny vzťah alebo právo dotýka jeho právnej sféry a ním požadované určenie preto môže ovplyvniť jeho právne postavenie (sp. zn. 3Cdo/51/2009).

30.1. Pasívne legitimovanou stranou v spore o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti je ten, kto je zapísaný v katastri nehnuteľností ako vlastník, ak sa nepreukáže opak (§ 70 ods. 1 Katastrálneho zákona). Súd nižších inštancií (nad rámec konštatovania, že naliehavý právny záujem na požadovanom určení nie je daný) zhodne dospeli k právnomu záveru, že žalovaná, keďže v čase vyvlastnenia nebola vlastníčkou nehnuteľnosti, nie je v konaní ani pasívne vecne legitimovaná.

30.2. Odvolací súd však v rozsiahlom odôvodnení napadnutého rozsudku akcentoval, že primárnym dôvodom zamietnutia žaloby v prejednávanej veci bol nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení na strane žalobkyne (ako to zistil aj súd prvej inštancie), s odôvodnením, že žalobkyňou požadované určenie by nemalo vplyv na zmenu aktuálne zapísaného vlastníka predmetných nehnuteľností, pretože žalobkyňa sa tohto určenia nedomáhala a žiadala určiť vlastnícke právo iba ku dňu vyvlastnenia. Vyhádzala z toho, že aktuálne evidovaný vlastník predmetné nehnuteľnosti nadobudol vyvlastnením v zmysle zákona č. 282/2015 Z.z. a nie je právnym nástupcom žalovanej, z čoho náležitým spôsobom vyvodila, že samotný petit žaloby sa neviaže na odstránenie konkrétnej spornosti žalobkyňou uplatňovaného práva. Z uvedeného dôvodu - keďže žalobkyňou požadované určenie podľa zmenenej žaloby nemôže ovplyvniť jej právne postavenie v spore - sa javí prinajmenšom ako absurdná dovolateľkou nastolená otázka, či naliehavý právny záujem nenahrádza (chýbajúcu) pasívnu vecnú legitímáciu, ak existuje naliehavý právny záujem proti označenému žalovanému. Dovolateľka bez zjavnej logickej spojitosti s konštatovaním súdov o nedostatku naliehavého právneho záujmu na ňou požadovanom určení, teda s tým, čo bolo rozhodujúce pre právne posúdenie sporu, sa v dovolaní venovala otázke posudzovania toho, že ak existuje naliehavý právny záujem proti označenému žalovanému, či tento nahrádza jej (chýbajúcu) pasívnu vecnú legitímáciu. Takto nastolená právna otázka nezakladá žiadnu opodstatnenosť racionálnej právnej argumentácie v dovolacom konaní a nie je spôsobilá byť podkladom pre vyslovenie prípustnosti dovolania žalobkyne podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a prípadne nesprávnosti právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

31. V danom prípade v pomeroch medzi žalobkyňou a žalovanou neexistuje spornosť vlastníckeho práva, a preto vo vzťahu k žalovanej žalobkyňa nemá na požadovanom určení naliehavý právny záujem.

Ak sa zamieťa určovacia žaloba pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, je vylúčené súčasne sa zaoberať žalobou vo veci samej (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/26/07, 1Cdo/91/06, 2Cdo/231/07). Z uvedeného teda vyplýva, že otázka potreby skúmania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, na vyriešení ktorej založil rozhodnutie odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie je otázkou, ktorá bola dovolacím súdom opakovane riešená (sp. zn. 8Cdo/156/2018, 4Cdo/134/2020). Rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/134/2020, ktorý bol vydaný v obdobnej právnej veci, prešiel testom ústavnosti (sp. zn. III. ÚS 117/2022), keď Ústavný súd Slovenskej republiky v konaní o ústavnej sťažnosti uviedol, že zamietnutie sťažovateľovej žaloby nepredstavovalo odopretie spravodlivosti v podobe neochoty súdov konajúcich o jeho určovacej žalobe zaoberať sa zodpovedajúcou vecnou argumentáciou a zaujal k nej decízne stanovisko že „... zamietnutie sťažovateľovej určovacej žaloby nie je záverom o tom, že mu nesvedčí právo na vyplatenie náhrady za vyvlastnenie, ale len dôsledkom toho, že sťažovateľ na presadzovanie tohto svojho hmotného práva zvolil neadekvátnu procesnú formu - žalobu o určenie vlastníckeho práva k dotknutej nehnuteľnosti.“ (....) „Pri vysporiadaní sa s nesprávnym právnym posúdením veci najvyšší súd sťažovateľovi zrozumiteľne vysvetlil rozdiel medzi podmienkou pasívnej vecnej legitimácie a naliehavého právneho záujmu na určovacej žalobe. Odkázal na vlastné rozhodnutia dokumentujúce ustálenú judikatúru v predmetnej otázke (body 31-33 napadnutého rozsudku). Následne podčiarkol rozhodné okolnosti sťažovateľovej veci (body 34, 35 a 38 napadnutého rozsudku) a vyvodil záver, podľa ktorého odvolací súd rozhodoval o otázke, ktorá je stabilizovane judikovaná najvyšším súdom, a súčasne predmetnú právnu otázku (nedostatok naliehavého právneho záujmu a nedostatok pasívnej vecnej legitimácie) posúdil správne.“

32. Dovolací súd preto konštatuje, že odvolací súd rozhodol v súlade so zaužívanou praxou najvyšších súdnych autorít a napadnutým rozhodnutím nedošlo ani k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP).

33. Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

34. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že v súlade so zásadou úspechu strany v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP) uložil žalobkyni povinnosť zaplatiť náhradu trov dovolacieho konania žalovanej v plnom rozsahu.

35. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.